

ОСОБЛИВОСТІ УНІФІКАЦІЇ МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ НА ПРИКЛАДІ ТЕРМІНА “PLAQUE”

Волошина О. В., Агеєв І. В.

Донецький національний медичний університет

Розвиток сфери медичних послуг та уніфікація медичної освіти вимагає конкретизації та уточнення медичних термінів. Інтернаціоналізація термінології є необхідною задля порозуміння серед спеціалістів медичної галузі. З огляду на цей факт термін постає не як відокремлена сенсова одиниця без зв'язку із контекстом у цілому, а як одиниця змісту, яка може корегувати значення залежно від сфери вживання. Обґрунтовано актуальність визначення чіткої дефініції термінів у системі термінотворення в медичній галузі, особливо у випадках інтердисциплінарного зв'язку, зокрема використання того самого терміна в різних та на перший погляд неспоріднених галузях медичних знань; наявності деяких властивостей, що притаманні тільки конкретній патології; відсутності чіткої дефініції терміна, що містить в собі поширений спектр властивостей, притаманних цілій низці медичних феноменів.

Досліджено природу низки патологічних явищ, споріднених між собою через слово “plaque”, проаналізовано імпліцитний зв'язок між механізмами їх виникнення. Складиковано відомі дефініції терміна “plaque”; простежено ступінь їхньої спорідненості; запропоновано нову експериментальну дефініцію слова “plaque”, що об'єднує в собі значну кількість основних властивостей слова “plaque” як патологічного феномену. Враховано особливості функціонування терміна “plaque” та його українськомовних еквівалентів в практичній медицині та медичній літературі, а також походження цього терміна. Випрацьовано рекомендації щодо уникання помилок та непорозумін при перекладі науково-медичних текстів власне перекладачами та при вивченні медичного дискурсу представниками медичної галузі.

Ключові слова: термін, уніфікація, сенсова одиниця, контекст, дефініція, стилістична нейтральність, медична галузь.

Voloshyna O. V., Ageyev I. V. The peculiarities of unification of medical terminology on the example of the term “plaque”. The development of the sphere of medical services and unification of medical education requires specification of medical terms. Internationalization of terminology is necessary for mutual understanding among medical specialists. Taking it into account a term is not presupposed to be observed as a separate sense unit with no connection with the context in general, but as a meaningful item, the meaning of which can be corrected depending upon the sphere it is used in each particular case. We have substantiated the relevance of a proper definition of the terms in medical sphere, especially if it goes about interdisciplinary connection, i.e.: the usage of one and the same term in different branches of medical knowledge, which are not supposed to be relative; the presence of features characteristic for a definite pathology; absence of a proper definition which includes an extended range of features, relative to a number of medical phenomena.

We studied the nature of a number of pathological phenomena related to the word “plaque” and analyzed the link between the implicit mechanisms of their origin. We classified present definitions of the term “plaque”; analysed the degree of their relativity. The proposed study contributes to the understanding of the nature of a number of pathological phenomena related to the word “plaque” and sheds light on hidden, at first glance, connections between the mechanisms of their origin, which have not been systematically investigated. We propose a new experimental definition of the word “plaque”, which combines a significant number of basic properties of the word “plaque” as a pathological phenomenon. The peculiarities of the functioning of the term “plaque” and its Ukrainian equivalents in practical medicine and medical literature, as well as the origin of this term are taken into account. Due to this development it will be possible to avoid mistakes and misunderstandings both when translating scientific medical texts by translators and in the study of medical discourse by representatives of the medical field.

Key words: term, unification, sense unit, context, definition, stylistic neutrality, medical field.

Постановка проблеми та обґрунтування актуальності її розгляду. У сучасному світі розвиток медицини набуває все більшого темпу: з'являються нові технології лікування захворювань, які ще вчора були невиліковними, вчені медичної галузі розробляють передові методи діагностики, вдосконалюються теоретичні та практичні навички лікарів по всьому світу. Разом із цим прогресом постає необхідність випрацювання медичних термінів з чіткою дефініцією, що відповідатиме вкладеному в них сен-

су та сприятиме детальному порозумінню серед спеціалістів медичної галузі.

Медична термінологія – це система понять, що визначають захворювання та їх прояви, стани та процеси, які відбуваються в організмі людини, методи лікування та профілактики захворювань, медичне обладнання тощо. Медична термінологія характеризується такими особливими рисами, як наявність чіткої дефініції, максимальна абстрактність, моносемічність, відсутність експресії та емоційного забарв-

лення, стилістична нейтральність, співвіднесеність зі спеціальними поняттями та суворі логічність. Але водночас будь-який термін слід розглядати не як відокремлену сенсову одиницю, без будь-якого зв'язку з довколишніми словами та з контекстом у цілому, а як слово, що має певне технічне значення, проте може корегувати свій зміст залежно від сфери використання.

З оперттям на сказане можна стверджувати, що в такій складній системі, як термінотворення в медичній галузі, безперечно актуальними є питання, пов'язані насамперед з визначенням чіткої дефініції термінів, які використовуються стосовно того чи того феномену, явища тощо, особливо коли йдеться про інтердисциплінарний зв'язок. Слід враховувати, що медична термінологія займає особливе місце серед інших видів науково-технічних термінів, позаяк має безпосереднє відношення до здоров'я та життя людини. Тому медична термінологія, якщо розглядати її як окрему галузь, потребує деякої інтердисциплінарності, а саме участі висококваліфікованих спеціалістів-філологів, які при послугоуванні терміном здатні усунути причини різночитання, що провокують можливості двоякого тлумачення та помилки в розумінні.

Проблеми інтердисциплінарного зв'язку при використанні медичних термінів, на наш погляд, потребують ретельної уваги. До таких проблем відносять: використання того самого терміна в різних та на перший погляд неспоріднених галузях медичних знань (наприклад, термін «*фолікул*» вживається в таких сполученнях, як *фолікул яєчника* – гінекологічний термін на позначення складової структури яєчника; *волосяний фолікул* – термін, уживаний в галузі дерматології на позначення сукупності епітеліальної і сполучно-тканинної оболонки кореня волоса; *лімфатичний фолікул* – скупчення лімфоїдної тканини, де відбувається розвиток лімфоцитів; *фолікул щитоподібної залози* – термін з ендокринології на позначення складової структури щитоподібної залози, що становить замкнений пухирець); наявність деяких властивостей, що притаманні тільки даній патології; відсутність чіткої дефініції терміна, що містить в собі поширений спектр властивостей, притаманних цілій низці медичних феноменів; різні на перший погляд характеристики проявів захворювань (наприклад, термін "plaque", який характеризує різні за етимологією патології, є уніфікованим в англійській медичній літературі, але має доволі різноманітне тлумачення в українськомовній).

Таким чином, **актуальність дослідження** зумовлена тим, що воно є частиною інтердисциплінарних досліджень, спрямованих на виявлення зв'язку тих чи тих патологічних феноменів, які пов'язані між собою використанням слова "plaque" при описуванні нібито різних проявів відмінних за етимологією захворювань. Таким чином, можна сказати, що наше дослідження робить внесок у розуміння природи низки патологічних явищ, пов'язаних між собою словом "plaque", та проливає світло на невиражені зв'язки між механізмами їх виникнення, які досі системно не досліджені.

Формулювання мети і завдань статті. Метою нашого дослідження є спроба уніфікації терміна "plaque" в українськомовній медичній літературі та максимальна адаптація його до англійського еквівалента.

Реалізація мети пропонованого дослідження передбачає виконання таких конкретних **завдань**: 1) аналіз науково-інформаційних джерел українською та англійською мовами (більшу частину інформації отримано з офіційного сайту [11] Національного центру біотехнологічної інформації США (NCBI), що є частиною Національної медичної бібліотеки США (NLM)); 2) вивчення і порівняння наявних дефініцій та етимології слова "plaque" в українській та англійській мовах; 3) виявлення об'єднувального семантичного компонента (семантичного ядра) у відомих дефініціях слова "plaque"; 4) формування експериментальної дефініції.

У дослідженні розглянуто використання слова "plaque" у значеннях, що відрізняються між собою і досі не визнані як споріднені в таких медичних дисциплінах, як мікробіологія, патофізіологія, неврологія, стоматологія, ангіологія, біохімія, та в медичній сфері загалом. Маємо намір запропонувати нову експериментальну дефініцію слова "plaque", що об'єднає в собі значну кількість основних властивостей слова "plaque" як патологічного феномену.

Досить часто слово "plaque" використовують при розгляді таких патологій, як атеросклероз, від ускладнень якого, за даними ВООЗ, 2016 року загинуло близько 17,9 мільйонів, що становить 31% від усіх випадків смерті у світі [17], та при розгляді феномену хвороби Альцгеймера (йдеться про накопичення β -амілоїду (*амілоїдних бляшок*) у тканинах мозку, що обумовлює цю патологію), що, за даними ВООЗ, є однією з найбільш поширених причин деменції – на неї припадає 60-70% усіх випадків [15].

Тому **об'єктом дослідження** є безпосередньо слово "plaque" як медичний термін. **Матеріалом** дослідження послуговували наукові роботи, у яких фігурувало слово "plaque" як термін, що описує схожі прояви різних за етимологією медичних патологій. Дані отримано методом суцільного добору з текстів наукових робіт, значна частина яких розміщена на офіційному сайті [11] Національного центру біотехнологічної інформації США (NCBI) (Human oral, gut, and plaque microbiota in patients with atherosclerosis [12]; A distinct brain beta amyloid signature in cerebral amyloid angiopathy compared to Alzheimer's disease [9]; Oral microbiota in patients with atherosclerosis [7]; Molecular analysis of oral bacteria in dental biofilm and atherosclerotic plaques of patients with vascular disease [8]; 16S rDNA-based metagenomic analysis of human oral plaque microbiota in patients with atherosclerosis and healthy controls [10] та ін.). Як допоміжний матеріал використано низку словників – як тлумачних, так і перекладних (Волжанская О. А. Англо-русский словарь для специалистов-медиков (М., 2001) [14]; Берзгова Л. Ю., Ковшило Д. Ф., Кузнецова О. В., Соломенцева Л. Н. Новый англо-русский словарь для стоматологов (М., 2009) [16]; Cambridge Dictionary

[18] (електронний ресурс); Англо-русский словарь Мюллера [13] (електронний ресурс); Webster's New International English Dictionary [21] (електронний ресурс); Oxford English vocabulary [20] (електронний ресурс); Oxford Advanced Learner's English Dictionary [19] (електронний ресурс)).

Предмет дослідження – функціонування терміна "plaque" та його українськомовних еквівалентів в практичній медицині та медичній літературі, походження (етимологія) цього терміна.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Етимологія (походження) слова "plaque"

Слово "plaque" походить з французького "plaque", що має значення «металева дошка / монета»; можливо, що слово надходить з фламандського "placke" зі значенням «маленька монета», із середньонідерландського "placke" зі значенням «диск, накладка, пляма» та може бути пов'язано з німецьким "placken" зі значенням «пляма, накладка» (пор. зі словом "placard", яке має значення «формальний документ, що підтверджено поставленою печаткою / накладка (як елемент одягу) / постер (плакат)»).

Уперше слово "plaque" використано у 1840–1850 роках зі значенням «декоративна брошка, тарілка або дошка». Семантики «відкладення на стінках артерій» слово набуло 1891 року. Значення ж «бактеріальні відкладення на поверхні зубів» уперше зареєстровано 1898 року.

Варіант слова "plaque", що надійшов з групи слов'янської групи мов, – «бляха» – має такі значення та етимологію: зі староукраїнського «бляха», що у XV ст. мало значення «обладунки», а у XVII ст. – «жесть»; зі староболгарського «бляха», що має значення «металева пластинка / панцир з металевих пластинок»; зі старопольського "blacha", що, своєю чергою, надійшло з німецького "blech" зі значенням «жесть» та "blechschield / blechplatte" у значенні «бляха з жесті». Слід зазначити, що старопольське "blacha" сходиться не тільки до німецького "blech", а ще й до спорідненого німецького "blick", що має значення «блиск / сяйво».

Таким чином, можна зробити висновок, що спорідненою етимологічною рисою слова "plaque" є щось, що не входить до первинної структури основного об'єкта. Це щось, що утворюється на поверхні первинного об'єкта в результаті механічної дії над останнім.

Аналіз дефініції слова "plaque" у словниках

Проведено дослідження на базі сорока словників з метою виявлення дефініцій слова "plaque", з них відсоткова частка тлумачних словників становила $58 \pm 1,02\%$, а двомовних – $42 \pm 1,2\%$. Нижче наведено найбільш розповсюджені дефініції слова "plaque" та відсотковий показник частоти його вживання в аналізованих словниках (рис. 1):

1) бляшка;

2) тромбоцит, кров'яна пластинка (клітина крові, що бере участь у процесі згортання крові);

3) дошка, плита (невеличкий шматок металу або каменю з написом, закріплений на стіні або іншій конструкції to remind people на честь важливої людини або події);

4) пляма висипу (різновид патологічного стану шкіри);

5) шар слизу на поверхні зубів, що містить бактерії;

6) кальцифіковані відкладення на поверхні зубів (зубний камінь);

7) зона гемолізу, чиста зона клітинної культури, що утворилась під дією руйнування клітин або з причини інгібування клітинного росту;

8) настінна декорація, плоский тонкий шматок (з металу, глини або кістки (зазвичай, слонової)), що використовується для декорації (на стіні або на предметі меблів);

9) медаль, почесна нагорода;

10) брошка (прикраса, що закріплюється шпилькою або застібкою на шії або поруч з нею);

11) фішка, що використовується у грі в покер;

12) талон, жетон;

13) атеросклеротичне ураження тканини (відкладення ліпоїдної або фіброзної тканини на стінках кровоносних судин);

14) відкладення амілоїдних бляшок у тканинах мозку (гістопатологічне ураження тканин мозку, що характерно для хвороби Альцгеймера);

15) бирка, ярлик (невеликий лист (з паперу або тканини) з написом, який прикріплюють до чогонебудь для ідентифікації або для опису);

16) пластина (широка скибочка (каменю, дерева або хліба)).

Серед перелічених найбільший інтерес для цього дослідження становлять дефініції слова "plaque", використовувані в медицині, а саме: бляшка, тромбоцит (кров'яна пластинка, бляшка Біццоцера), пляма висипу, зубний наліт, зубний камінь, зона гемолізу, атеросклеротичне ураження тканини, відкладення амілоїдних бляшок у тканинах мозку (хвороба Альцгеймера). Відсотковий показник частоти вживання саме цих дефініцій у словниках наводиться нижче (рис. 2).

Основною рисою, яка пов'язує наведені дефініції слова "plaque", є те, що більшість з них (крім значення «тромбоцит», функції якого здебільшого трактують як норму, але за певних умов вважають патологічними)¹ так чи так пов'язана з певними патологічними процесами, унаслідок яких утворюється скупчення складників, що є поза межами нормального / природного стану того первинного об'єкта, на якому вони утворились.

Контекстуальний аналіз слова "plaque"

У результаті аналізу медичного дискурсу виявлено посилення на кореляцію між ангіопатією при захворюванні на цукровий діабет та формуванням зубної бляшки / нальоту (oral plaque). Слід зазначити, що ангіопатії при цукровому діабеті насамперед обумовлені хронічною гіперглікемією, яка, своєю чергою, призводить до виникнення атеросклеротичної патології та формування бляшок (atherosclerotic plaque): «...одним з найважливіших метаболічних факторів, що бере участь у розвитку судинної патоло-

¹ Наприклад, може йтися про таку патологію, як есенціальний тромбоцитоз, що характеризується підвищенням рівня тромбоцитів, гіперплазією мегакаріоцитів і схильністю до кровотеч та тромбозів [5].

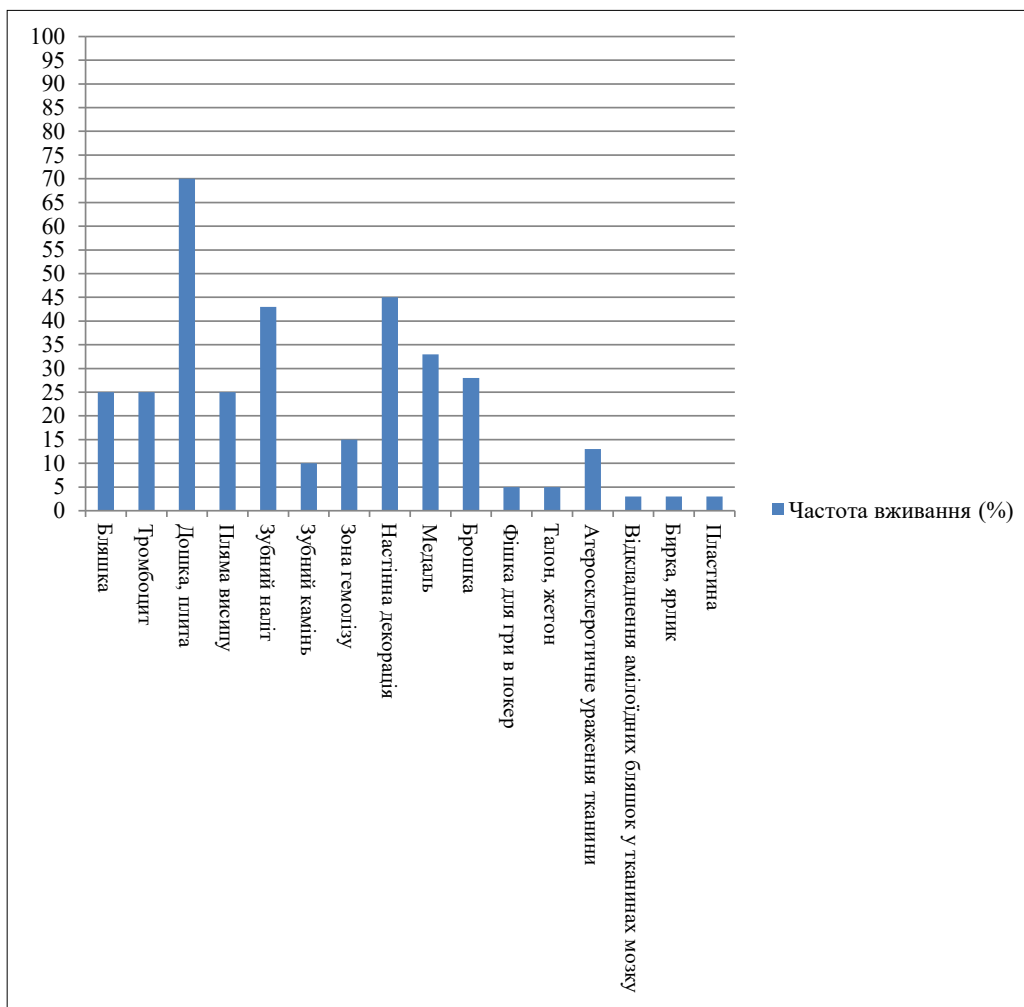


Рис. 1. Відсотковий показник частоти вживання дефініцій слова "plaque" у різних словниках

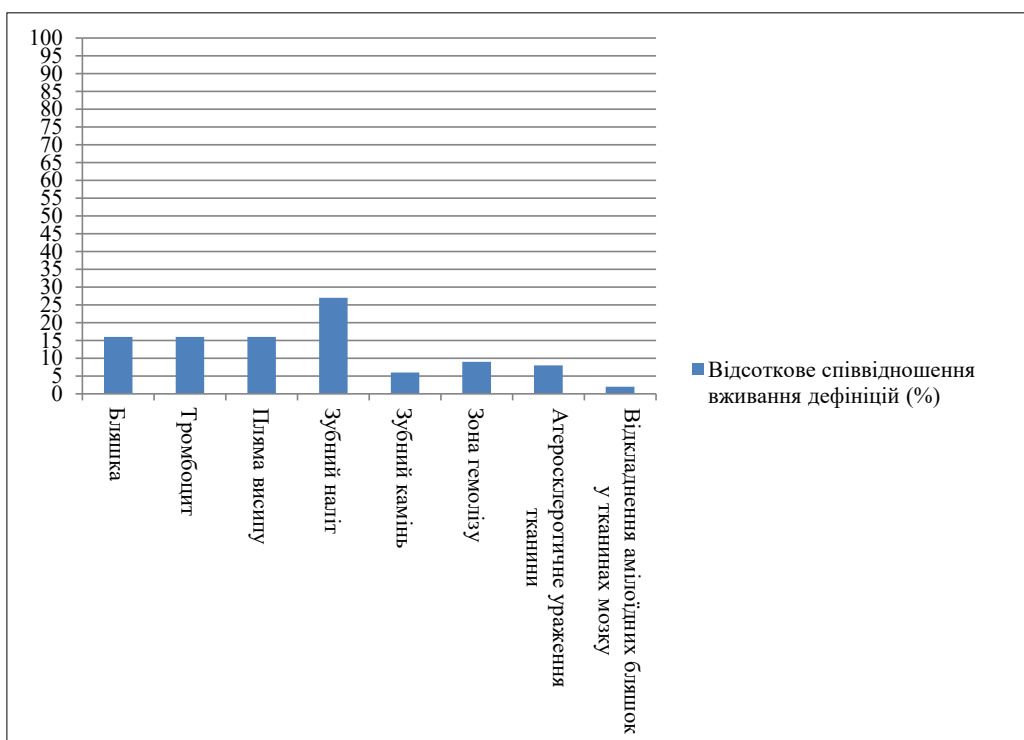


Рис. 2. Відсотковий показник частоти вживання дефініцій слова "plaque" як медичного терміна

гії, є гіперглікемія. Хронічна гіперглікемія здійснює свій вплив через численні механізми з огляду на те, що глюкоза та її метаболіти утилізуються в клітинах різноманітними внутрішньоклітинними обмінними процесами <...> Хронічна гіперглікемія є причиною глікозилювання багатьох білків та субстратів, включаючи ЛПНЩ, які стають більш чутливими до впливу на них вільних радикалів, що утворюються в результаті окислювального стресу, який спостерігається при цукровому діабеті...» [16]. Якщо говорити про формування зубної бляшки / нальоту (oral plaque), то можна стверджувати, що цей процес безпосередньо обумовлено переважанням вуглеводів у дієті: «...Значно на розвиток зубних бляшок впливає дієта. При високому вмісті в ній вуглеводів відбувається утворення великої кількості молочної кислоти в результаті їх ферментації стрептококами та лактобацилами...» [17]. Крім того, «розвиток зубної бляшки пов'язаний з деякими зовнішніми факторами. Так, споживання великої кількості вуглеводів може призвести до більш інтенсивної та швидкої колонізації бляшок...» [18].

Отже, утворення таких патологічних надструктур, як зубна бляшка / наліт (oral plaque) і атеросклеротична бляшка (atherosclerotic plaque), має споріднене джерело походження, а саме утворення індуковане насамперед підвищеним вмістом вуглеводів. При зубному нальоті / бляшці (oral plaque) це передусім підвищений вміст вуглеводів в дієті, а при атеросклеротичній бляшці (atherosclerotic plaque) це проатеросклеротичні зміни кровоносних судин, що обумовлені глікозилюванням унаслідок цукрового діабету.

Виявлено також зв'язок між складом мікрофлори зубної бляшки / нальоту та специфічними маркерами такого патологічного процесу, як атеросклероз: «...The abundance of *Fusobacterium* was positively correlated with levels of cholesterol and LDL cholesterol ($\rho = 0.63$ and 0.75 , $P = 0.028$ and 0.005 , respectively). Interestingly, the abundance of *Streptococcus* was positively correlated to HDL cholesterol and ApoAI levels ($\rho = 0.88$ and 0.70 , $P = 0.0001$ and 0.01) ...» («...Кількісний вміст *Fusobacterium* позитивно корелював з рівнями холестерину та ЛПНЩ ($\rho = 0.63$ та 0.75 , $P = 0.028$ та 0.005 відповідно). Цікаво, що кількісний вміст *Streptococcus* позитивно корелював з рівнями ЛПВЩ та аполіпопротеїну A1 ($\rho = 0.88$ та 0.70 , $P = 0.0001$ та 0.01)...») [4].

З урахуванням цього можна дійти висновку, що теоретично є можливість виявлення груп ризику на серцево-судині захворювання, які можна діагностувати з допомогою кількісного аналізу мікробіоти зубної бляшки / нальоту (oral plaque), бо певні кількісні показники деяких представників мікрофлори зубної бляшки / нальоту (oral plaque) корелюють з певними атеросклеротичними маркерами, які вказують на ймовірне утворення атеросклеротичних бляшок (atherosclerotic plaque). Так, кількісний рівень *Fusobacterium* позитивно корелює з рівнем холестерину та ЛПНЩ, збільшення вмісту яких свідчить про підвищений ризик виникнення серцево-судинних захворювань; а кількісний рівень *Streptococcus* позитивно корелює з рівнем ЛПВЩ та рівнем аполіпро-

теїну A1, підвищений вміст яких має протективний характер щодо серцево-судинної системи.

Накопичення бляшок в організмі людини може бути причиною також такого захворювання, як амілоїдоз, що за природою є розладом / порушенням білкового обміну. В природі трапляється декілька варіантів цього захворювання: AL-амілоїдоз (первинний), AA-амілоїдоз (вторинний), AF-амілоїдоз (середземноморська сімейна лихоманка), AN-амілоїдоз (проявляється тільки у хворих, які перебувають на лікуванні з використанням гемодіалізу), AE-амілоїдоз (форма місцевого амілоїдозу, що розвивається в деяких пухлинах), ASC₁-амілоїдоз (старечий системний амілоїдоз), A β -амілоїдоз (хвороба Альцгеймера), A1APP-амілоїдоз (локалізується на острівках Лангерганса підшлункової залози) та амілоїдоз фінського типу (мутація гену GSN). Етимологія цих різновидів того самого захворювання різна, але всі вони характеризуються відкладенням скупчень, кластерів, аномальних за своєю будовою білків у тканинах організму людини (amyloid / senile plaque).

У цій роботі ми проведемо компаративний аналіз використання терміна "plaque" в контексті таких патологій, як хвороба Альцгеймера, церебральні амілоїдні ангіопатія (ЦАА) та патологія мозку альцгеймерського типу у хворих на синдром Дауна.

При порівнянні хвороби Альцгеймера та церебральної амілоїдної ангіопатії (ЦАА) виявлено, що ці хвороби мають спільне джерело походження на генному рівні: «...Показано зв'язок ЦАА з алельним поліморфізмом гену ApoE. Алелі є 4 та є 2 гену ApoE є факторами ризику виникнення хвороби та корелюють з тяжкістю її лікування [1]. Є 2 алель також підвищує ризик ВМК у хворих з ЦАА. Є 4 алель ApoE пов'язана з більш ранньою появою крововиливів та значно підвищує ризик супутньої хвороби Альцгеймера...» [5]. Різниця полягає в тому, що скупчення амілоїду (amyloid / senile plaque) при церебральній амілоїдній ангіопатії (ЦАА) частіше знаходяться у цереброваскулярній системі, а при хворобі Альцгеймера – у пластинках паренхіми; ці властивості насамперед обумовлені амінокислотним вмістом амілоїду: «...Залежно від кількості амінокислотних залишків виділяють A β 1-42 та A β 1-40 варіанти A β . A β 1-42 розглядають як більш нейротоксичну форму з вираженою здатністю до агрегації. A β 1-42 частіше виявляється в пластинках паренхіми, ніж у цереброваскулярній системі, можливо, у зв'язку з його схильністю до швидкої агрегації. На противагу цьому A β 1-40 достатньою мірою розчинний та може виводитися в судинне русло і міститися здебільшого в цереброваскулярном амілоїді...» [2].

Аналіз спорідненості між хворобою Альцгеймера та патологією мозку альцгеймерського типу у хворих на синдром Дауна дає змогу виявити, що ці дві патології збігаються в тому, що вони пов'язані з геном APP, який розташовано у 21 хромосомі. Якщо йдеться про хворобу Альцгеймера, то вона проявляється як точкова мутація гена APP, а при розгляді найбільш розповсюдженої форми синдрому Дауна (трисомія по хромосомі 21) – надекспресія гену APP [20; 21]: «...In parallel with the age-depen-

dent increased risk for developing dementia virtually all adults with DS over the age of 40 years have sufficient neuritic plaques and neurofibrillary tangles for a neuropathologically based diagnosis of AD ... Senile plaques contain the β -amyloid ($A\beta$) peptide that is derived from a longer precursor protein, β -amyloid precursor protein (APP), the gene for which is on chromosome 21. The most common form of DS, trisomy 21, leads to the overexpression of APP [39]. Thus, a primary focus of neurobiological studies in aged DS cases has been on APP processing and the temporal events in $A\beta$ pathogenesis [40] reflecting the general hypothesis that $A\beta$ is thought to be a causative factor in AD pathogenesis and that overexpression of APP may lead to the elevated levels of $A\beta$ in DS [41–43]...» («...Паралельно з підвищенням ризиком розвитку деменції, що обумовлена віком, практично всі дорослі старше 40 років, що хворіють на синдром Дауна, мають достатню кількість невритних бляшок та нейрофібрилярних клубочків для невропатологічної діагностики хвороби Альцгеймера ... Сенільні бляшки містять β -амілоїд ($A\beta$) пептид, що отримано з більш довгого білка-попередника, β -амілоїдного білка-попередника (APP), ген якого знаходиться у хромосомі 21. Найбільш розповсюджена форма синдрому Дауна, трисомія 21 хромосоми, призводить до понадекспресії APP [39]. Таким чином, основну увагу нейробіологічних досліджень у літніх людей приділено процесінгу APP та тимчасовим подіям у патогенезі $A\beta$ [40], що відображає загальну гіпотезу, що $A\beta$ вважається причинним фактором патогенезу хвороби Альцгеймера, і те, що понадекспресія APP може призвести до підвищення рівнів $A\beta$ при синдромі Дауна [41–43]...») [6].

Отже, незважаючи на те, що переважна кількість випадків на церебральну амілоїдну ангіопатію (ЦАА) та хворобу Альцгеймера мають спорадичний характер, а синдром Дауна є, власне, однією з форм геномної патології, ми бачимо, що в них є спільний прояв, а саме накопичення таких патологічних структур, як амілоїдні бляшки (amyloid / senile plaque), які утворюють кластери (скупчення) на поверхні нормальних, найчастіше за все інтактних тканин організму людини.

Таким чином, такі патологічні прояви різних за етимологією захворювань, як зубні бляшки / наліт (oral plaque), атеросклеротичні бляшки (atherosclerotic plaque) та амілоїдні бляшки (amyloid / senile plaque), мають спільну етимологію термінотворення на позначення патологічної надбудови, розташованої на поверхні природного об'єкта організму людини.

Висновки та перспективи подальших досліджень у цьому напрямі. Попри те, що всі розглянуті патології мають різну природу (етимологію), а взаємозв'язки між ними проглядаються на радикально різних рівнях (від органного до субклітинного), ми впевнено можемо стверджувати, що всі вони мають певні кореляції. Йдеться про структури, що формуються поверх основного, природного об'єкта організму людини та які вважаються відхиленням від норми стосовно цього оригінального об'єкта, – бляшки (plaque).

Таким чином, на підставі проведеного дослідження випрацьовано експериментальну дефініцію слова "plaque". Ця експериментальна дефініція є максимально наближеною до англійського значення досліджуваного поняття і може бути розглянута як інваріант терміна "plaque" в медичній сфері, існування якого націлено на уніфікацію термінологічного апарату. Завдяки цій розробці можна буде уникати помилок та непорозумінь при перекладі науково-медичних текстів перекладачами та при вивченні медичного дискурсу представниками медичної галузі.

Отже, бляшка (plaque) – це об'єкт, розташований на поверхні більш значного об'єкта; слово «бляшка» (plaque) означає щось, що перевищує нормативний показник присутності патологічної надбудови; додаток, який вважають відхиленням від норми відносно іншого, більш суттєвого / оригінального об'єкта.

Перспективу нашого дослідження вбачаємо у пошуку та порівняльному лексикологічному дослідженні медичних термінів, які використовуються в декількох медичних галузях та мають розбіжності тлумачення українською чи англійською мовами, з метою створення уніфікованого термінологічного апарату окресленої галузі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Балаболкін М. І., Клебанов О. М., Кремінська В. М. Патогенез ангіопатій при цукровому діабеті. Київ, 2000. 20 с.
2. Бачинська Н. Ю. Хвороба Альцгеймера : веб-сайт. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/jorn_2013_1_16 (дата звернення: 05.11.2019)
3. Мікроби слизової рота. Мікрофлора рота при захворюваннях : веб-сайт. URL: <https://www.natural-sciences.ru/ru/article/view?id=12036> (дата звернення: 12.11.2019)
4. Мікрофлора порожнини рота: норма і патологія : навч. посіб. Нижній Новгород, 2004. 158 с.
5. Северин Ю. В. Нейровізуалізаційні патогномонічні прояви церебральної амілоїдної ангіопатії: Психіатрія, неврологія та медична психологія. 2016. Т. 3. № 1. С. 33–41.
6. Elizabeth Head, David Powell, Brian T. Gold, Frederick A. Schmitt. *Alzheimer's Disease in Down Syndrome*. 2012.
7. Fåk, Tremaroli, Bergström, *Bäckhed. Oral microbiota in patients with atherosclerosis*. 2015. Vol. 12. P. 12–23.
8. Fernandes O., Alves S., Mota, Montenegro, Burbano, Seabra, Lobo Filho, Lima, Soares Filho, Sousa. *Molecular analysis of oral bacteria in dental biofilm and atherosclerotic plaques of patients with vascular disease*. 2014. Vol. 22, No. 7 Jul 1. P. 56–67.
9. Gkanatsiou, Portelius, Toomey, Blennow, Zetterberg, Lashley, Brinkmalm. *A distinct brain beta amyloid signature in cerebral amyloid angiopathy compared to Alzheimer's disease*. 2019. Vol. 2, No. 2. P. 22–35.
10. Ismail, Baetzner, Heuer, Stumpp, Eberhard, Winkel, Ismail, Haverich, Stiesch. *16S DNA-based metagenomic analysis of human oral plaque microbiota in patients with atherosclerosis and healthy controls*. 2012. Vol. 56, No. 10–12. P. 12–32.

11. National Center for Biotechnology Information, U.S. National Library of Medicine : веб-сайт. URL: https://www.cfpn.com/BiotechnologyTraining?gelid=Cj0KCQiAk7TuBRDQARIsAMRrfUYKa5GSR1CLH1KqZqIgYYhDlx4EUEbCIUgir2VsaSkYEL8xHuIOpYaAiJaEALw_wcB (дата звернення: 05.11.2019)

12. Omry K., Aymé S., Jenny F., Fåk F., Stombaugh J., Tremaroli V., Behre C., Knight R., Fagerberg B., Ley R. E., Bäckhed F. *Human oral, gut, and plaque microbiota in patients with atherosclerosis*. 2011. Vol. 25, No. 3 (15). P. 241–267.

ДОВІДКОВА ЛІТЕРАТУРА

13. Англо-русский словарь Мюллера : веб-сайт. URL: https://gufo.me/dict/enru_muller (дата звернення: 30.10.2019)

14. Волмянская О. А. Англо-русский словарь для специалистов-медиков. Изд. 2-е. Минск : ООО «Асар»; Москва : ЧеРо, 2001. 301 с.

15. Деменція данні ВООЗ : веб-сайт. URL: <https://www.who.int/topics/dementia/ru/> (дата звернення 07.11.2019)

16. Новый англо-російський словник для стоматологів / Л. Ю. Берзегова, Д. Ф. Ковшило, О. В. Кузнецова, Л. Н. Соломенцева. Москва : РІО, 2009. 225 с.

17. Серцево-судинні захворювання : веб-сайт. URL: <https://www.philips.ua/ru/a-w/about/news/archive/standard/news/2017/20170929-cardiovascular-diseases-take-about-400-thousand-lives-of-ukrainians-annually> (дата звернення: 25.10.2019)

18. Cambridge Dictionary, Cambridge University Press : веб-сайт. URL: <https://dictionary.cambridge.org/ru/> (дата звернення: 04.11.2019) [11]

19. Oxford Advanced Learner's English Dictionary : веб-сайт. URL: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com> (дата звернення: 08.11.2019)

20. Oxford English vocabulary : веб-сайт. URL: <https://elt.oup.com/catalogue/items/global/dictionaries/9780194705455?c=fr&selLanguage=en> (дата звернення: 25.10.2019)

21. Webster's New International English Dictionary : веб-сайт. URL: <https://www.merriam-webster.com/shop-dictionaries/dictionaries/w3-unabridged> (дата звернення: 28.09.2019)